

bøker

Amalie Skram-brev

Den britiske litteraturprofessoren Janet Garton har stått bak fire bind av Amalie Skrams korrespondanse: Brevvekslingen med

Erik Skram og med andre danske og norske forfattere. Nå foreligger femte bind – «Brevveksling med forlæggere». Den rommer 220 brev mellom Amalie Skram og syv ulike forleggere i Norden i perioden 1881–1905. I tillegg til å gi et innblikk i verkenes tilblivelse, forteller brevene også om vilkårene som hersket i det offentlige liv på slutten av 1800-tallet, ikke minst for kvinnelige forfattere.

Tradisjon i endring

I 2008 startet Mona Pedersen en liten Facebook-gruppe for «gerilja broderi». To år senere har gruppen over 15.000 medlemmer, det har vært arrangert flere utstillinger, og nå foreligger boken om fenomenet. Tanken bak geriljagruppen er å frigjøre broderiet fra det nusselige og trygge, og gjøre broderiene til en kanal hvor man kan uttrykke mer nåtidige politiske og personlige budskap. Broderte eksempler fra boken er: *Faen ta Newton*, *Drep de andre*, *Opp i rumpa di*, *Støv suger*, *Vokt dem for musa*, *God helvetes jul for faen*.

Småbrukarkona talar ut

Sigrid Øvrebottens stykke om «Småbrukarkona» gjekk som serie i BT på 1960-talet. Her får vi småbrukarkona sin rapport frå samtida, noko det ikkje finst for mykje av. Stykka hadde titlar som «Den vrangsnudde sumaren», «Berre ungar og poteter...?», «Høna og grisen som skulle hatt sertifikat» og «Med kvinnfolk på hjortejakt». Tekstane er no samla av dotter til Sigrid Øvrebotten, Magni Øvrebotten, og gjeve ut på Vestlandsforlaget. Teikningane er ved Sverre Bø.

Melding om fiske

Hordaland er ikke alene om å være et fylke med mye vann. Hedmark er også full av det, for skjellen er at det ligger allerede på bakken. I boken «Fiske i Hedmark» forteller forfatteren og fiskeforvalteren Tore Qvenild om sitt Hedmark, hvor han har fisket i alle fylkets vassdrag i over 30 år. I detalj gjennomgår Mjøsa, Kvikne og Forollhøgna, Glommavassdraget, Renavassdraget, Femund- og Trysilvassdraget og Finnskogene. Vi kan lese om fiskearters biologi og miljø, gode fiskeplasser, og historier om fiskere.

Krisens estetikk

bok politikk

Freddy Fjellheim
«Fellesskapets kunst»
Cappelen Damm
Stilbevisst og krass samfunnskritikk

I essaysamlingen «Fellesskapets kunst» dundrer Freddy Fjellheim løs med feberhet energi på nasjonens politiske alterbilder. Vår tids økologiske ubalanse forstyrrer alle forståelseskategorier, tordner Fjellheim profetisk, som en Esekiel fra Fredrikstad, og ser nødvendigheten av et nytt program: «Litteraturer som vil være noe mer enn estetisk konfirmasjon og sanssemessig opplevelse, må oppheve seg selv, ødelegge sine automatisk kjennetegn, slik at alle levende bevissthetsformer pendler mellom fornyelse og ødeleggelse.»

Som lyriker, essayist og kritiker har Fjellheim (f. 1957) gitt uttrykk for sitt samfunnsengasjement i særpregede litterære formeksperimenterte og sjangerblandinger. Slik er også «Fellesskapets kunst» et «bastardium». Med hellig vrede forkynner forfatteren at vår sosiale bevissthet – vårt syn på barn, sykdom, fattigdom og eldre, eller middelklasse, litteratur og medieoffentlighet – er bygget på sviktende kollektivt ansvar, på en logikk som desto hurtigere fører oss inn i en katastrofal miljø- og klimakrise.

Fjellheim synes å fremme et viktig poeng: Bak bestrebelsene på å skape en mer menneskelig verden ligger et ideal om menneske og samfunn, og en forestilling om hvordan dette idealet skal realiseres, men de store spørsmålene om menneske-

livets mål og mening er i egentlig forstand kulturspørsmål. Kunsten og kulturen er derfor ikke slik det ofte kan synes det siste – overbygningen over de økonomiske kreftene og strukturene – men det første; for det er nettopp gjennom dette vi formulerer vårt

samfunn, dets mål og midler.

Gjennom sine formmessige håndgrep søker Fjellheim å skape nye økologiske forståelseshorisonter, men for noen vil nok hans estetiske manøvre fremstå som unødvendige, fremmedgjørende eller bare forstyrrende. Essayene bør dessuten leses i kortere strekk fordi den radioaktive selvsikkerheten og trosvissheten lett kan gi blemmer i ansiktet. Tidvis synes hans perspektiver nærmest deliriske. Men Fjellheims språkbevissthet er ren krystall. Sjelden kan vi lese en bok på norsk hvor det frister oss mer å hente sitater.

TOR DISHINGTON JOHANSEN